

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/53/2018
Identifikačné číslo spisu: 1213221757
Dátum vydania rozhodnutia: 21.03.2019
Meno a priezvisko: Mgr. Dušan Čimo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1213221757.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu E. L. trvale bytom v L., zastúpeného JUDr. Erikom Šablatúrom, advokátom v Bratislave, Holíčska 13, proti žalovanej ABAS SR Management, s.r.o. so sídlom v Bratislave, Dúbravská cesta 2, o neplatnosť okamžitého skončenia pracovného pomeru a iné, vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp.zn. 10Cpr/5/2013, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 27. septembra 2017 sp.zn. 4CoPr/12/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovanej nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 10. mája 2016 č.k. 10Cpr/5/2013-157 (v poradí druhým) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca na žalovanej domáhal určenia neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru dňom 10. júla 2013, určenia ďalšieho trvania pracovného pomeru a náhrady mzdy. Žalobcovi tiež uložil povinnosť zaplatiť súdu „prostredníctvom Slovenskej pošty, a.s.“ súdny poplatok v sume 99,50 € a žalovanej náhradu trov právneho zastúpenia v sume 1.002,08 € na účet advokátskej kancelárie Pacalaj, palla a partneri, s.r.o., bližšie označený vo výroku, všetko do 3 dní. Rozsudok odôvodnil, pokiaľ šlo o vec samu, právne ust. § 54, § 68 ods. 1 písm. b/ a § 71 ods. 1 a 2 Zák. práce (zákona č. 311/2001 Z.z. v znení neskorších zmien a doplnení), vecne potom tým, že z vykonaného dokazovania vyplynulo skončenie pracovného pomeru, dojednaného so žalobcom na dobu určitú, uplynutím dohodnutej doby (do ukončenia zmluvy medzi žalovanou a Eximbankou dňom 30. júna 2013), žalobca nepreukázal neskoršie pokračovanie vo výkone prác pre žalovanú, ani vznik nového faktického pracovného pomeru, a preto okamžité skončenie pracovného pomeru dňom nasledujúcim potom, čo pracovný pomer skončil, bolo nadbytočné a bez právneho významu (za ktorej situácie žalobca nemal ani naliehavý právny záujem na ďalšej určovacej požiadavke, teda na určení ďalšieho trvania pracovného pomeru) a bezzákladnou bola žaloba i v časti požadovanej náhrady mzdy.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie

súdy“) rozsudkom z 27. septembra 2017 sp.zn. 4CoPr/12/2016 na odvolanie žalobcu rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti (vo veci samej) o určenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru a v časti náhrady trov konania podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z.z., dnes už i v znení zákonov č. 87/2017 Z.z. a č. 350/2018 Z.z., ďalej len „C.s.p.“) potvrdil; v napadnutej časti týkajúcej sa poplatkovej povinnosti žalobcu rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. d/ C.s.p. zrušil a vyslovil, že žalovaná má nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Popri stotožnení sa i s odôvodnením rozsudku tam, kde došlo k jeho potvrdeniu (§ 387 ods. 2 C.s.p.), závere o praktickej nemožnosti doplnenia jeho dôvodov bez opakovania vecných a právnych záverov súdu prvej inštancie a ďalšom závere o neopodstatnenosti odvolacích argumentov žalovaného (?), správne evidentne „žalobcu“ - pozn. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) uviedol, že predmetom dokazovania po zrušení prvého rozsudku súdu prvej inštancie zo 14. apríla 2015 (uznesením odvolacieho súdu z 30. novembra 2015 sp.zn. 4CoPr/9/2015) bolo najmä objasnenie okolnosti skončenia pracovného pomeru žalobcu u žalovanej pred urobením úkonu okamžitého skončenia pracovného pomeru a preukázanie naliehavého právneho záujmu žalobcu (ďalej tiež len „NPZ“) na požadovanom určení v takomto prípade.

3. Ak výsledkami doplneného dokazovania bol podporený záver o skončení pracovného pomeru žalobcu u žalovanej uplynutím dojednanej doby jeho trvania už 30. júna 2013, šlo tu o prípad výnimky z pravidla prezumovaného (predpokladaného) NPZ, žalobca opak (existenciu NPZ) nepreukázal a z ničoho nešlo vyvodit' ani to, že požadované určenie by jeho právne postavenie akokoľvek ovplyvnilo (zlepšilo). Nadbytočnosť žalobou napádaného úkonu žalovanej podľa odvolacieho súdu nastala ako dôsledok nesprávneho právneho názoru zamestnávateľky o tom, že pracovný pomer v rozhodnom čase trval, takýto nesprávny názor, ani úkony s ním súvisiace, však nevedli k založeniu nového pracovného pomeru. Neobstála ani námietka, že zamietnutím žaloby súd určil platnosť okamžitého skončenia pracovného pomeru (keďže k zamietnutiu žaloby tu došlo z tzv. procesného dôvodu a nie pre jej vecnú neopodstatnenosť) a bez významu boli i žalobcom namietané nedostatky v procese dokazovania na súde prvej inštancie, dôvodil napokon odvolací súd.

4. Proti takémuto rozsudku podal žalobca dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z toho, že mu bolo znemožnené uskutočňovať jemu patriace procesné oprávnenia v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces (§ 420 písm. f/ C.s.p.), ako aj z nesprávneho právneho posúdenia veci, spočívajúceho v závislosti rozhodnutia odvolacieho súdu od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení došlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.). Tzv. zmätočnosťnú vadu podľa dovolateľa založilo nevykonanie dokazovania (na súde prvej inštancie) listinami zákonom predpísaným spôsobom (ich prečítaním), neposkytnutie stranám možnosti sa vyjadriť k veci a nesprávne právne posúdenie veci oboma nižšími súdmi (?) pri konštatovaní nimi zákonom nepoznanej kategórie nadbytočného právneho úkonu. Právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a pri ktorej riešení došlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, dovolateľ nevymedzil (vyjmúc zotrúvanie ním na námietkach neexistencie kategórie nadbytočného právneho úkonu a zamietnutia žaloby rovnajúceho sa určení platnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru) a neuviedol ani žiadne rozhodnutie, majúce reprezentovať ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Navrhol, aby dovolací súd dovolaním napádaný rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

5. Žalovaná dovolací návrh nepodala.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala za účinnosti C.s.p. v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana, v ktorej neprospech bol napádaný rozsudok vydaný (§ 424 C.s.p.), a to za podmienky jej zastúpenia i spisania dovolania na to určenou osobou (§ 429 ods. 1 C.s.p.), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C.s.p.), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie, prečo bol namieste takýto postup (§ 451 ods. 3 veta prvá C.s.p.), uvádza nasledovné :

7. Aj za účinnosti C.s.p. (podobne ako skôr za účinnosti jemu predchádzajúceho Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „O.s.p.“) treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (v tejto súv. por. napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

8. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 C.s.p.

9. Podľa § 420 písm. f/ C.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

11. Podľa § 431 ods. 1 C.s.p. dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení a podľa odseku 2 rovnakého ustanovenia sa dovolací dôvod vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada; podľa § 432 ods. 1 C.s.p. potom dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci a podľa odseku 2 tu spomínaného ustanovenia sa dovolací dôvod vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

12. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 C.s.p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C.s.p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 a/alebo § 421 C.s.p. v spojení s § 431 C.s.p. a/alebo § 432 C.s.p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

13. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú dovolaním namietanú procesnú (tzv. zmätočnosťnú) vadu, sú a/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (svojou procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia a b/ miera (intenzita) takéhoto zásahu súdu, ktorej výsledkom je porušenie (nerešpektovanie) práva strany sporu na spravodlivý proces.

14. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu

hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05).

15. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie alebo spor) znemožňujúca účastníkovi (strane sporu) realizáciu jej procesných oprávnení a mariača možnosti jej aktívnej účasti na konaní.

16. Na to, aby mohlo dôjsť ku konštatovaniu zaťaženia konania pred súdom vadou v podobe porušenia nesprávnym procesným postupom súdu práva strany sporu na spravodlivý proces, musí byť daná jednak príčinná súvislosť medzi nesprávnym procesným postupom súdu a upretím strane sporu niektorého z jej prináležiacich procesných práv, okrem toho tu však musí byť aj zákonom predpokladaná intenzita zásahu do práv, odôvodňujúca záver, že nebyť takéhoto zásahu, strane sporu by sa dostalo možnosti uplatniť tie argumenty alebo námietky, ktoré pre nenáležitý postup odvolacieho súdu (resp. aj súdu prvej inštancie) museli byť uplatnené až dovolaním.

17. V prejednávanej veci však nešlo usúdiť na splnenie žiadnej z oboch vyššie uvedených podmienok. Z ustanovenia § 129 ods. 1 C.s.p. plynúce pravidlo vykonania dôkazu listinou prečítaním listiny (ako celku) alebo jej časti, či oboznámenia jej obsahu predsedom senátu alebo samosudcom na pojednávaní, ktoré podľa dovolateľa v danom prípade nemalo byť dodržané, totiž má (ostatne ako väčšina pravidiel) i svoje výnimky. Tie právo platné a účinné i v čase vykonávania dovolaním namietaných úkonov súdu prvej inštancie vymedzovalo tak, že to - rozumej zhora citovaná úprava o spôsobe vykonania dôkazu listinou - neplatí, ak súd vo veci nenariaďuje pojednávanie alebo ak listina bola všetkým účastníkom doručená alebo ak listina alebo jej obsah nebola protistranou spochybnená (tu por. § 129 ods. 1, časť vety za bodkočiarkou O.s.p.). Aj v posudzovanom prípade šlo pritom buď o oboznamovanie listín držaných oboma stranami sporu, resp. v priebehu konania doručených súdom protistrane toho, kto listinu predložil alebo o prípad nespochybnenia obsahu listín procesným súperom toho, kto tú-ktorú listinu predložil (na záver o opaku spis neobsahuje žiaden podklad). Žalobca pritom v dovolaní neuviedol, k upretiu akého jeho konkrétneho procesného práva by aj prípadné (tu nepreukázané) vybočenie niektorého z nižších súdov z vyššie opísaných medzí malo viesť a nemohol byť preto daný taktiež už vyššie zmienený pomer príčiny a následku.

18. Tvrdenie o neumožnení sa účastníkom vyjadriť k veci podľa § 123 O.s.p. (v tejto súv. por. úvod ostatnej tretiny textu na str. 2 dovolania, č. l. 227 spisu) bolo potom v priamom rozpore s obsahom spisu, z ktorého vyplýva ako logický dôvod absencie vyjadrenia sa k návrhom na dôkazy, spočívajúci v nenavrnutí žiadnou zo strán sporu žiadneho nového dôkazu (tu por. tretí odsek na str. 4 zápisnice o pojednávaní súdu prvej inštancie z 10. mája 2016, č.l. 142 spisu), tak i nepodloženosť tvrdenia o neumožnení vyjadrenia sa k už vykonaným dôkazom (hoc aj v rámci záverečných rečí, tu por. tiež záver str. 4 a podstatnú časť str. 5 zápisnice na č.l. 142 a 143 spisu).

19. Zahrnutie medzi tvrdené dôvody tzv. zmätočnosti aj nesprávneho právneho posúdenia veci nižšími súdmi bolo potom svedectvom zjavného nepochopenia rozlišovania zákonodarca medzi dovolaniami z jedného a druhého zákonom predpokladaného dôvodu.

20. Pokiaľ dovolateľ zastával názor o prípustnosti ním podaného dovolania aj podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., k tomuto je žiadúce uviesť, že pre právnu otázku, ktorú má na mysli takéto ustanovenie, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení niektorej právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím (riešením tejto právnej otázky) od takéhoto ustáleného riešenia odklonil.

21. Ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z uvedeného ustanovenia, neoznačil

rozhodnutie dovolacieho súdu, ktoré má reprezentovať jeho ustálenú rozhodovaciu prax, dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum (ktorého hranice takto nie sú vymedzené). Dovolací súd totiž nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli a ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu; zvlášť ak v prejednávanej veci dovolanie neprinieslo ani takú formuláciu odvolacím súdom riešenej právnej otázky, pri ktorej by bolo namieste usudzovať I. na závislosť rozhodnutia odvolacieho súdu práve od riešenia takejto (a nie niektorej inej) otázky a II. na odklon riešenia ponúkaného odvolacím súdom od prípadného iného dovolaciemu súdu známeho jeho vlastného riešenia identického právneho problému.

22. Dovolaciemu súdu preto za opísanej situácie neostávalo iné, než dovolanie žalobcu odmietnuť (v časti namietania tzv. zmätočnosťnej vady pre neprípustnosť podľa § 447 písm. c/ C.s.p., v časti namietania vady nesprávneho právneho posúdenia veci potom pre nevymedzenie uplatneného dovolacieho dôvodu spôsobom súladným s ustanoveniami §§ 431 až 435 C.s.p. podľa § 447 písm. f/ rovnakého zákona).

23. Takýto výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu zaviniť dovolateľ a právo na náhradu jeho trov preto vzniklo jeho procesnej súperke (§ 453 ods. 1 a § 256 ods. 1 C.s.p. per analogiam). Žalovanej však v tomto dovolacom konaní preukázateľne žiadne trovy nevznikli, preto jej dovolací súd i s použitím čl. 17 Základných princípov C.s.p. žiadnu náhradu nepriznal (tu por. tiež R 72/2018).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.